

ΠΡΟΣΦΙΛΗΣ του Ἀττικῆ ἐδέχθη τὸ σῶμά του, ὃ εἶχον πληγώσῃ τόσον αἰ ἄκανθαι τῆς κοινωνικῆς ἀδιαφορίας καὶ πρὸς τὸν σαλπείρινον οὐρανόν της, τὸν ἔσαι χαϊδεύοντα τὰ ῥάτια μὲ τὰ νέα του χρώματα ποῦ δίνουν εἰς τὴν ψυχὴν τὴν αἰσθησὶν κάποιας ἀγνώστου ἀπολαύσεως, ἢ ἀληθῶς ποιητικῆ του ψυχῆ, διαγωγῆ ὅσον αὐτὸς εἰς τὴν μουσικὴν μελωδίαν τῶν στίχων του, ἢ τόσον κουρασμένη ἀπὸ τὸ αἰσθημα, ἀπέδιδε τὸν ὕστατον χαιρετισμὸν της, καθ' ἣν ὥραν αἰ τελευταῖαι ἀκτίνες τοῦ Ἥλιου ἐπέθετον ἐλαφρὰ ῥοδαλά φιλήματα ἐπὶ τῶν ἀετωμάτων τοῦ Παρθενῶνος.

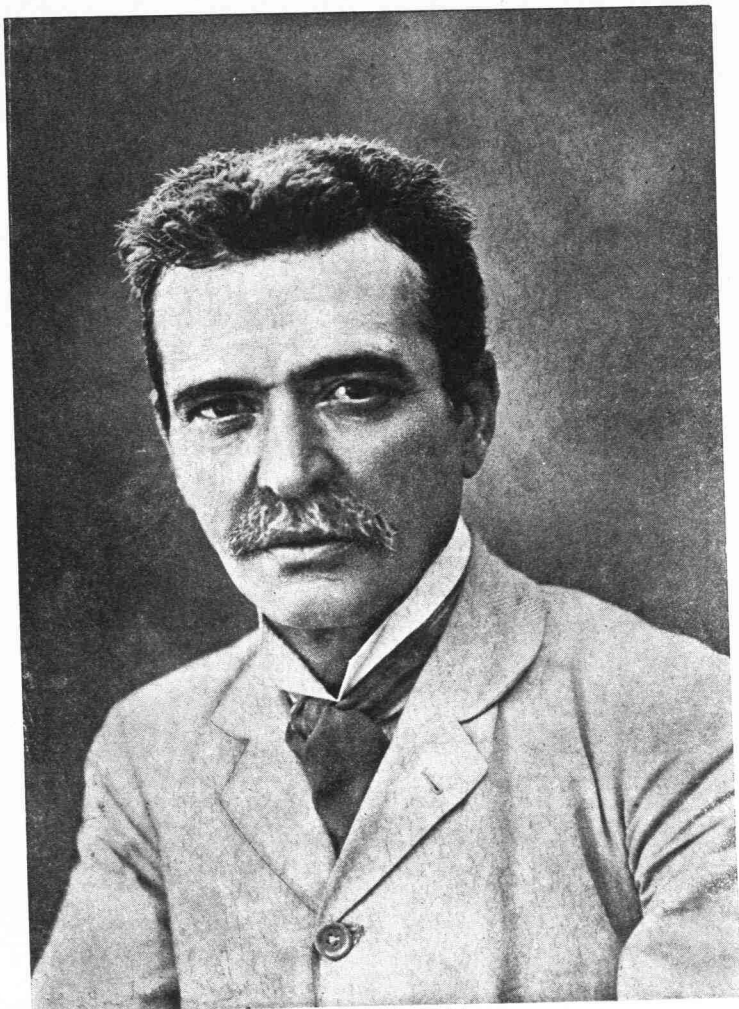
Εἶναι πλέον ἀραιοὶ οἱ πιστοὶ ἀκόλουθοι τῆς ὥραιας παλαιᾶς παραδόσεως, οἱ ψάλται τῆς εὐφαντάστου νοήσεως καὶ τῆς ἁρμονίας, οἱ διατηρήσαντες εἰς τὸν στίχον τὴν μουσικὴν, οἱ μὴ παρασυρθέντες ἀπὸ τὴν ἀκατανόητον ἀφέλειαν καὶ ἀδεξιότητιαν τοῦ νεωτέρου καχεκτικοῦ καὶ δυσνοήτου συρμοῦ τῆς στιχουργίας, οἱ ὁμιλοῦντες ἀκόμη εἰς τὴν καρδίαν, οἱ τρουβαδούροι τῆς ἀγάπης καὶ τῆς μελαγχολίας καὶ τῆς ἐλπίδος. Ὅλιγοὶ ἀκόμη ἀντέστησαν εἰς τὸ ρεῦμα τὸ κρινόμενον ὡς νεωτεριστικὸν καὶ τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα ποιητικὰ ἐργαστήρια, ἐν οἷς ἐσφυρηλατεῖτο ὅ,τι ζηλευτὸν διεσώθη δεῖγμα τρυφερότητος καὶ χάριτος, ἐσφραγίσθησαν μὲ τὸν στιγματισμὸν τῆς ἀποσυνθέσεως καὶ τῆς νέκρας. Μία ποιητικὴ χρεωκοπία, εἰς ἐπιθανάτιος μαρasmus διεδέχθη τὴν πρῶτην πάλαι ποιητικὴν ζωὴν, ἐν ἣ ἐτονίζοντο ἐπάνω εἰς τὴν λύραν αἰ γλυκύτεραι ἐμπνεύσεις, οἱ μουσικώτεροι φθόγγοι, οἱ κοιμίζοντες καὶ ἀνυπνούντες καὶ θέλγοντες, διακρυσταλλούμενοι εἰς στίχους ἀφθίτου κάλλους καὶ ἀριστοτεχνικῆς λαξεύσεως. Μὲ τὴν ἐξάλειψιν τοῦ Ζακυνθίου ψάλτου ἐχάθη καὶ ὁ τελευταῖος ἀντιπρόσωπος ἐνὸς ποιητικοῦ κύκλου, ὅστις δὲν θὰ ἐπανεῖλθῃ ἴσως εἰς τὴν μεγάλην μας τώρα Πατρίδα. Πιθανὸν ἄλλοι νὰ ἦσαν οἱ καιροὶ τῆς ἐποχῆς τῶν τότε. Δὲν ἦσαν ὁμοῦ οἱ καιροὶ τοῦ σημερινοῦ ἐκφυλισμοῦ καὶ ἡ ἀναισθησία δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς μεγαλοπρέπεια. Διὰ τοῦτο καὶ ὅ,τι ἐτραγουδῆσαν ἐκεῖνοι, ὅ,τι δάκρυ καὶ ἂν ἐστάλαξαν ἀπὸ τὴν μάγον γραφίδά των, θὰ παραμείνῃ ὡς τὸ εὐωδέστερον ποιητικὸν ἄνθος μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἀνάλυσις τοῦ ποιητικοῦ ἔργου τοῦ **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΑΡΤΖΩΚΗ** ἀπαιτεῖ χρόνον πλείοτερον ἐκείνου, ὃν εὐγνωμότως εἰς τὸν παρόντα τόμον διαθέτει ἡ "**Ποιικὴ Στοά**," εἰς τὸ ἀγαπημένον ὄνομα τοῦ ἐκλεκτοῦ της συνεργάτου, ὅστις εἰς τὰς σελίδας αὐτῆς καθ' ἅπασαν τὴν σειρὰν τῶν ἐκδόσεών της, ἐξαιρετικῶς εἰς τὸ ἔργον ἡμῶν ἐχάρισε τὰς ὥραιότερας του ποιήσεις. Ἐὰν ὁ **ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ** ἐγεννάτο εἰς ἄλλον τόπον, ὅπου ἡ ἀξία καταδεικνύεται καὶ ἡ ἰδιοφυΐα ἐκτιμᾶται μὲ τὸ ἡμῶν μόνον τῆς ἐργασίας τὴν ὁποίαν αὐτὸς κατέβαλλεν εἰς τὸ ἔθνος μας, θὰ κατελάμβανε ἄλλην θέσιν εἰς τὰ Γράμματα καὶ εἰς τὴν Ποίησιν βαθμίδα ἀληθῶς περιβλεπτον. Ὡς τὸν **ΣΤΕΦΑΝΟΝ ΜΑΡΤΖΩΚΗΝ** δὲν ἔχει πολλοὺς νὰ ἐπιδείξῃ ἢ νεωτέρα ἡμῶν Φιλολογία. Ὁ Ποιητὴς εἶναι κάτι τι τὸ ὁποῖον διαφεύγει τὴν συγκεκριμένην ἐντύπωσιν, ἀλλὰ καὶ εὐρίσκει κάποιον ἰδιαίτερον δρόμον, διὰ ν' ἀπευθυνθῇ κατ' εὐθειαν καὶ κρούσῃ τὴν μυστικὴν θύραν τῶν ψυχῶν, ἣν ἀνοίγει διὰ κοινῆς κλειδός, καθ' ἣν στιγμὴν ἢ λύρα του κατακυλεῖ διὰ θαυμασίων ἤχων τὴν κοιμωμένην ἀκοὴν της. Ὅλην αὐτὴν τὴν ἀγνήν αἰσθητικὴν ὑπόστασιν τοῦ

μουσικού θελήτρου ένχει ἤ ποιήσις τοῦ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΑΡΤΖΩΚΗ. Ἡ ἰδέα καὶ τὸ αἶσθημα ἦσαν ἡ ψυχὴ τῆς ποιήσεώς του καὶ ἡ ἄρμονία καὶ ἡ μουσικὴ τὸ γενικόν της περιβλημα. Μὲ ψυχὴν καλλιτέχνου ἔψαλλεν, οἰστρηλατούμενος ἀπὸ

✱ Ἀπέθανεν ἐν Ἀθήραις τὴν 21ην Φεβρουαρίου 1913 ✱

*Ἐλὼ ἄγαπᾶτό με ἀδελφεὸ ἦγο καὶ
 Διακρινῶ γόγιο κ. Γιάννα ἄρουν.
 Στέφανος Μαρτζώκος*

τὴν μεγάλην ἔμπνευσιν τῆς Μούσης καὶ εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν ποιητικὴν παραγωγὴν περιέκλεισε διὰ περιτέχνων πολλάκις στίχων ὅλην τὴν παρθενικὴν εὐμορφίαν, τὴν ὀυθμικὴν ἀνάκρουσιν, ἣν ἀποδίδει ἡ ἤρεμος καὶ τρυφερὰ ἔμπνευσις, ποῦ ἀφίνει μόνον ὁ ὕμνος τοῦ ἔρωτος καὶ ἡ ἀλγησις τῆς διαφεύσεως τῶν πόθων

καὶ τῶν ὀνείρων καὶ ἡ γλυκύτης τῆς προσδοκίας καὶ ἡ γοητεία τῆς ἀληθείας,
ἦν ἀναδίδει μόνον ἡ λύρα τῆς καρδίας.

Ὁ θάνατός του ὑπῆρξε πιστὸν ἀντίγραφον τῆς ζωῆς του. Μία θεία γαλήνη μέσα εἰς τὴν ὀποίαν, εἰς στιγμῆς παραπονετικοῦ πόνου, ὄν ἐσκόρπιζον τὰ δηλητήρια τῆς ὀδύνης, ἐκτενῶς ἐπαίζετο ἡ τραγωδία τῶν θλίψεων καὶ τοῦ βαθυτέρου ἄλλους. Ὁ Γολγοθᾶς τοῦ μάρτυρος Ποιητοῦ, τοῦ ἀγαθοτέρου τραγουδιστοῦ τῆς ἀγάπης, ἐστάθη ἀδυσώπητος καὶ ὁ θάνατός του, κελαιρισμὸς Παραδείσιος ἔκυψε πρὸ τοῦ ψυχικοῦ του μεγαλείου. Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ποίησιν μεγάλον τὸ ἐκ τῆς τελευτῆς του κενόν.

Δὲν ἦλθον πρὸς τὸν νεκρὸν του ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐν ζωῇ ἐξήτουν τὴν εὐφροσύνην τῆς ἀρρήτου θέλξεως τῶν στίχων του καὶ τὸν ἐκ τοῦ φωτός τῆς διανοίας του ψυχικὸν χορτασμόν. Ὑπῆρξεν ἀκόμη καὶ κατὰ τὸν ἀπὸ τοῦ κόσμου ἀποχωρισμὸν του ἀτυχῆς ὁ **ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ**, διότι ἔσβυνε, λησιμονημένος εἰς τὸν «Εὐαγγελισμόν», μετὰ τὸ τελευταῖον εἰς τὰ χεῖλη παράπονον τῆς πικρίας καὶ τῆς παντερωμίας, εἰς στιγμὴν καθ' ἣν πάνδημος ἑορτασμός ἀφῖνε νὰ παρέλθῃ ἐν παγερᾷ ἀδιαφορίᾳ ἢ ἀπώλειᾳ του, ἀληθῶς αὐτὸς εὐτυχῆς διότι τὸ Ἔθνος του ὑπερήφανον ἔχειρετα τὴν νέαν του ἀναδημιουργίαν καὶ ἐπαληγύριζε τῆς νέας του δόξης τὴν εὐκλείαν καὶ τιμὴν.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΑΡΣΕΝΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΑΡΤΖΩΚΗ

(Διασωθὲν εἰς τὸ Λεύκωμα ἡμῶν)

Στὸν Π. Π.**

ΜΑΝΑ γιὰ σὲ σκληρόκαρδη
Ἐφάνη τούτη ἡ φύσι
Καὶ πόθησε τὰ χρόνια σου
Σὰν ἄνθος νὰ μαδήσῃ
Ἀπάνω σ' ἓνα μάρμαρο,
Ἀπάνω σ' ἓνα μνήμα,
Κοῖμα, μεγάλο κοῖμα
Τὸ Χάρο ν' ἀγαπᾷς.

Κοῖμα ποῦ μέσα κρύφτηκες
Παντοτενὰ στὸ χῶμα
Καὶ τώρα ποῦ σὲ κράζουμε
Ἐσφάλισες τὸ στόμα.
Μὲς στὸ σκοτάδι βύθισες
Τὰ μάτια καὶ δὲν εἶδες
Πόσες χρυσὲς ἐλπίδες
Ἐπῆρες ἀπὸ μᾶς.

Γυρμένο τὸ κεφάλι σου
Στὴ σκοτεινὴ γαλήνη,
Στὸ πλάγι σου ἀναπαύεται
Μιά τέλεια καλωσύνη,
Κ' ἀφ' τὰ πολλὰ τὰ δάκρμά μας,
Ἔνα ποτάμι τρέχει,
Ποῦ κύματα δὲν ἔχει
Ἐπίγειας τρικνημᾶς.

† ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

